

(המשך מעמוד 9)

מיליון נפש. "אפיסמיוס חדוראכונה עירפל את מוחם של מאות אלפים, ושל מיליונים מבני עמנו" התלונן היטלר בנאומו בפני קומץ זה. אולם הוא הוסיף בעבודה, בשקדנות וללא ליאות. סניפים חדשים נוסדו. תתמנהיגים מונו. דגלים חדשים "קודשו". המפלגה וה"ס.א. גדלו באיטיות. צעירים חדשים, ביניהם אחד אדולף אייכמן, הצטרפו. לכיום הבטיח היטלר: הבראה זו — זמנית! השואה בוא תבוא! וכאשר תבוא, ושלט בגרמניה!

★ ★ ★

איש קטן — מה הלאה?

השואה באה ב־1929, במקום רחוק ובלתי צפוי. הבורסה של ניו יורק התמוטטה. בתגובת־שרשרת אדירה התפשט המשבר ברחבי העולם הקאפיטאליסטי. גרמניה נפגעה יותר מכל ארץ אחרת. הבנקים נסגרו. החברות התרסקו. בתי־חרושת פשטו את הרגל. אנשי־עסקים התאבדו בסיוגות. מי שלא נהרס באינפלציה של 1923, נהרס עתה. ב־1930 כבר היו בגרמניה שלושה מיליוני מחוסרי־עבודה. בסוף 1931 עלה המספר הרשמי לששה מיליון. המספר הבלתי רשמי לשמונה מיליון, כשליש מכל הברפנסים. רבע מכל האקדמאים היה מבוטל. מ־8000 מסיימי הטכניונים בשנת 1931 מצאו רק 1000 עבודה. דור שלם עבר ישר מבית־הספר ללשכות־מחוסרי־עבודה, ללא סיכוי כלשהו להתחיל בעבודה יצרנית.

המובטל הגרמני לא היה רק צפוי לעוני ממאיר, ללילות על הספסל בפארק ציבורי, ולימים על הספסל בתור בלישכה חסרת־העבודה. הוא היה גם מופקר להשפלה עצמית נוראה. כי בשביל הגרמני, העבודה אינה צורך בלתי־נעים. משחר ילדותו חגג לראות בה תוכן עיקרי לחייו, ציחי מוסרי עליון, בסיס כל דרך־חיו. בהיותו מובטל קבוע, ראה בעצמו לא־יוצלח, איש אבוד.

בימים ההם הופיע בגרמניה ספר שסיכם תקופה, פרי־עטו של סופר שקרא לעצמו בשם

הרגע המכריע

נשיא גרמניה, מארשל פון הינדנבורג (ימין), במדים ש־לבש כמצביא הצבא הגרמני במלחמת־העולם הראשונה, לוחץ את ידו של היטלר, עם מינויו לקאנצלר בשנת 1933. הינדנבורג, פרנסי שמרני ששנא את היטלר ותורתו, שוכנע על־ידי הריאקציונר פראנץ פון פאפן וחבריו לנקוט בצעד נוראי זה.

האנס פאלאדה (שמו האמיתי: רודולף ריצן). שם הספר איש קטן, מה הלאה? הספר עורר הד עמוק. הוא תיאר בורגני זעיר, שירד במשבר בכל שלבי ההשפלה והיאוש. מה יכול היה לעשות?

בשני הקצוות של הזירה קראו לאיש הקטן שני המחנות — הנאצים והקומוניסטים. שניהם הבטיחו גאולה, לשניהם היה משיח. ככל שהחמיר המשבר, ככל שגבר היאוש, כן גבר הצורך לבחור בין צלב־הקרב לבין המגל והפטיש.

בראשית 1924 זכו הנאצים, יחד עם שאר הקבוצות הגזעניות והנאטי־שמיות, ב־1.9 מיליון קולות (32 מאנדטים ברייכסטאג). בסוף אותה שנה ירדה קואליציה זו למספר האפסי יחסית של 840 אלף קולות (14 מאנדטים). אך בבחירות של ספטמבר 1930, אחרי פרוץ המשבר, קיבלה המפלגה הנאצית 6.4 מיליון קולות ושלחה 107 צירים לרייכסטאג, בעוד שהקומוניסטים זכו ב־600 אלף קולות. בקפיצה אדירה אחת עלה היטלר ממפלגה אפסית לדרגת המפלגה השניה בגודלה במדינה.

מניין באו הקולות? לא ממתנה הפועלים, כי הסוציאלי־דמוקראטים כמעט ולא איבדו מכוחם. בעד היסדר הצביעו מיליונים שלא נהגו להצביע כלל בימים כתיקונם, בורגנים זעירים שנטשו את מפלגותיהם חסרות־הישע — והמובטלים.

אין זו אמת שהיטלר היה יציר־כפיהם של אילי־ההון. עד 1929 לא היו אלא בעלי־הון בודדים שתמכו בו. אולם ב־1929 הבין ההון הגרמני כי טוב אינו יכול לסמוך על הסוציאלי־דמוקראטים, עמם שיתף פעולה עד אז לקיום יציבות כלכלית. היטלר נראה לתעשיינים הגדולים כאלטרנטיבה יחידה להפכה קומוניסטית — ולפתע זכה להענקות אדירות, שפרנסו את מכונת התעמולה הרבוגנית שלו. בבחירות שנתקיימו באוגוסט 1932 זכה ב־13.5 מיליון קולות וב־235 מאנדטים ברייכסטאג. הנאצים הפכו לסיעה הגדולה ביותר במדינה.

★ ★ ★

שותפות הקצוות

עתה החרה התרוצצות מאחורי הקלעים. להיטלר הגיע תפקיד ראש־המשלה, אולם הנשיא הינדנבורג, אציל פרנסי אמיתי שתיגע את הטורא־הראשון הצעקני מן הדרום, לא רצה למנותו. "אפילו לתפקיד שר־הואר", בשעה שהמשבר הגיע לשיאו ניסה מנהיג הצבא, הגנרל קורט פון־שלייכר, ליצור קואליציה עם כמה ממנהיגי הנאצים, בלי היטלר. לעומתו השתדל אינטריגאנט ימני אחר, פראנץ פון פאפן, ליצור משלה עם היטלר, מבלי לתת להיטלר השפעה של ממש.

העיכובים הזיקו להיטלר. להמונים לא היתה סבלנות. בנובמבר 1932 שוב התקיימו בחירות — ובפעם הראשונה איבד היטלר שני מיליון קולות, ירד ל־11.5 מיליון. הקר מונוסים עלו ל־6 מיליון.

זה היה אות אועקה לבורגנות הגרמנית. האימה אחזה באצולה ובאילי־ההון. האפשרות של ההפכה קומוניסטית, של התקוממות מיליוני המובטלים תחת הדגל האדום, הצטיירה בכירורל הקר. היה צורך להציל את היטלר בכל מחיר — פן יבראו מיליוני מצביעים נאציים אל דגל הדיקטטורה של הפרולטריון.

הקומוניסטים עצמם האמינו בנצחונם הקרוב. הם הכריזו כי יש לחום בסוציאלי־דמוקראטים, לא בנאצים. "לא הנאצים הם האויב האמיתי!" הכריז ארנסט טלמן, מנהיגם. הוא אף יעץ

"BAC" STICK
מעניק הרגשת
רעננות לכל היום

מגע קל בבית השחי עם BAC-STICK, הנמקלן בעל הריח העדין והאודורנט היעיל מעניק לך הרגשה נהדרת של בטחון ורעננות.

באק
BAC STICK

להשיג בכל בתי־המרקחת ופרפומריות המחיר 1,25 ל"י

המפיצים היחידים: חברת נורית בע"מ

פקודים!
תלמידים!
פטרונאים!
הרשמו עוד היום לקורס הקיץ ל־**קצרות**
עברית ו/או אנגלית
(שני חודשים, פעמיים בשבוע)
באולפן גר"ג (CREGG)
המנהל: ח. בריקמא (קמפינסקי)
תלמידי, רחוב גורדון 5.
חיפה, בבית־הספר "במע"ה"
רחוב שמריהו לוי 30.
הצלחה מובטחת!

אנגלית • צרפתית

לומדים בשיטה קלה ויסודית בביה"ס "קרמה" ת"א. כ"י יהודה 74, טל. 20314.
אנו פותחים:
● **קורסים ואולפנים למבוגרים** (שפה שימושית, דקדוק, כתיב, סגנון ושיחה (Conversation). הלמידים ככל שעות הבוקר והערב.
● **קבוצות נפרדות לזלמדי בתי־ספר** (מתחילים, מתקדמים ועזרה בכתיבה).
הלימודים בכפוצית קטנות, על־ידי מורים מצויים.
פרטים והרשמה: מ' עד 11 לפני הצהריים: 3 עד 9 בערב. (פרט ליום ו')